

Przegląd Prawno-Ekonomiczny

REVIEW OF LAW, BUSINESS & ECONOMICS

kwiecień-maj-czerwiec

Nr 47
(2/2019)

WYDZIAŁ ZAMIEJSKOWY
PRAWA I NAUK
O SPOŁECZEŃSTWIE | **KUL**

WYDAWCA

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II | Wydział Zamiejscowy Prawa i Nauk o Społeczeństwie
w Stalowej Woli

ADRES REDAKCJI

Redakcja „Przeglądu Prawno-Ekonomicznego” | 37-450 Stalowa Wola, ul. Ofiar Katynia 6a |
e-mail: ppe@kul.pl

ZESPÓŁ REDAKCYJNY

dr Artur Lis – redaktor naczelny (editor-in-chief) | dr David W. Lutz (Holy Cross College w Notre Dame, USA) | dr Dariusz Żak – zastępcy redaktora naczelnego (associate editors) | dr hab. Grzegorz Wolak – sekretarz redakcji (administrative editor) | dr hab. Piotr T. Nowakowski – redaktor ds. międzynarodowych (international editor) | dr hab. Filip Ciepły, dr Isaac Desta (Holy Cross College w Notre Dame, USA), dr Dorota Tokarska, dr Dominik Tyrawa, dr Timothy Wright (Holy Cross College w Notre Dame, USA) – redaktorzy tematyczni (subject editors) | dr Piotr Pomorski – redaktor statystyczny (statistical editor) | mgr Agnieszka Lis – redaktor językowy polskojęzyczny (Polish-language editor) | mgr Tomasz Deptuła (USA) – redaktor językowy anglojęzyczny (English-language editor) | prof. dr hab. Nikolaï Gołowaty (UKRAINA) – redaktor językowy rosyjskojęzyczny | dr Judyta Przyłuska-Schmitt – redaktor konsultant (consulting editor) | mgr Rafał Podlesny – redaktor techniczny (layout editor)

RADA NAUKOWA

ks. prof. dr hab. Antoni DĘBIŃSKI (Rektor KUL Lublin) | prof. dr hab. Thomas BURZYCKI (Holy Cross College w Notre Dame, USA) | prof. dr hab. Wiktor CZEPUKO (Ukraina) | dr hab. Leszek CWIKA (KUL Stalowa Wola) | prof. dr hab. Czesław DEPTUŁA (KUL Lublin) | dr hab. Marzena DYJAKOWSKA (KUL Lublin) | abp. prof. dr hab. Andrzej DZIĘGA (Szczecin) | dr hab. Krzysztof GRZEGORCZYK (Wyższa Szkoła Humanistyczno-Przyrodnicza w Sandomierzu) | nadkom. dr Dominik HRYSZKIEWICZ (Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie) | prof. dr hab. Aleks JULDASZEW (Interregional Academy of Personnel Management, Ukraina) | prof. dr hab. Marian KOZACZKA (KUL Stalowa Wola) | prof. dr hab. Andrzej KUCZUMOW (KUL Stalowa Wola) | prof. dr hab. Pantelis KYRMIZOGLU (Alexander TEI of Thessaloniki, Greece) | dr hab. Antoni MAGDOŃ (KUL Stalowa Wola) | ks. prof. dr hab. Henryk MISZTAŁ (KUL Lublin) | prof. dr hab. Wojciech NASIEROWSKI (University of New Brunswick) | prof. dr hab. Jurij PACZKOWSKI (Ukraina) | prof. dr hab. Pylyp PYLYPENKO (Ukraina) | prof. dr hab. Anton STASCH (European Akademy of Technology & Management, Oedheim Niemcy) | prof. dr hab. Tomasz WIELICKI (California State University, Fresno) | ks. dr hab. Krzysztof WARCHAŁOWSKI (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego)

RECENZENCI ZEWNĘTRZNI

dr hab. Leszek BIELECKI (Wyższa Szkoła Ekonomii, Prawa i Nauk Medycznych w Kielcach) | dr Walentyn GOŁOWCZENKO (Interregional Academy of Personnel Management, Ukraina) | dr hab. Mirosław KARPIUK (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie) | dr Barbara Lubas (Nadbużańska Szkoła Wyższa w Siemiatyczach) | prof. dr hab. Oleksander MEREŻKO (Ukraina) | dr Kiril MURAWIEW (Interregional Academy of Personnel Management, Ukraina) | dr Łukasz Jerzy PIKULA (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach) | ks. dr hab. Tomasz RAKOCZY (Uniwersytet Zielonogórski) | dr hab. Krystyna ROSŁANOWSKA-PLICHCIŃSKA (Wyższa Szkoła Zarządzania i Ekologii w Warszawie) | dr hab. Piotr RYGUŁA (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego) | dr hab. Romuald SZEREMIETIEW (Akademia Obrony Narodowej) | prof. dr hab. Jerzy Tomasz SZKUTNIK (Politechnika Częstochowska) | prof. dr hab. Dariusz SZPOPER (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie) | dr hab. Andrzej SZYMAŃSKI (Uniwersytet Opolski) | dr Agnieszka OGRODNIK-KALITA (Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie)

DRUK I OPRAWA

VOLUMINA.PL DANIEL KRZANOWSKI | ul. Ks. Witolda 7-9, 71-063 Szczecin | tel. 91 812 09 08 |
e-mail: druk@volumina.pl

ISSN 1898-2166 | Nakład 300 egz.

Spis treści

Artykuły

KRZYSZTOF BOKWA, IWO JAROSZ *Zdradziłeś – zapłać? Cywilnoprawne konsekwencje zdrady małżeńskiej i ich współczesna erozja* | 12

MAGDALENA STOPIAK *Relacja między oświadczeniami woli a oświadczeniami wiedzy* | 30

TOMASZ PIOTROWSKI *Prawo do rozpowszechniania wizerunku sportowca* | 43

GABRIELA SACHA *Sztuczna inteligencja a prawo autorskie* | 63

ARKADIUSZ KROKOWSKI *Pośrednie, umowne ograniczenie umocowania prokurenta współnika spółki cywilnej przez umowę spółki skuteczne wobec osób trzecich* | 78

KAROLINA PAŁKA, MAREK STOLORZ *Prosta spółka akcyjna na Słowacji – ogólna charakterystyka i wybrane problemy* | 94

ŁUKASZ CHYLA *Czy wystarczający jest próg wyłączenia prospektu emisyjnego na poziomie 2,5 mln EURO?* | 106

JAROSŁAW KOWALSKI *Wady i zalety postępowań odrębnych na przykładzie postępowania upominawczego i elektronicznego postępowania upominawczego* | 124

ANNA MARIA BARAŃSKA *Skuteczność wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia orzeczenia złożonego przed jego ogłoszeniem* | 136

MATEUSZ KORZENIAK, MATEUSZ SZURMAN *Przestępstwo manipulacji instrumentami finansowymi - analiza jurydyczna na tle regulacji rozporządzenia MAR i dyrektywy MAD II* | 154

KAMIL LEŚNIEWSKI *Słów kilka o instytucji wspólnych zespołów śledczych w przyrządzie polskiej procedury karnej* | 173

KAROL JUSZKA *Czynniki dotyczące podjęcia na nowo umorzonego postępowania przygotowawczego w orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych* | 195

KAROLINA PALKA *Przestępstwo zniszczenia i uszkodzenia dziedzictwa archeologicznego w słowackim prawie karnym* | 205

MARLENA STRADOMSKA *Kryptowaluty jako zagrożenie dla systemu jednostki – analiza prawno – psychologiczna* | 222

PAULINA KOWALSKA *Udział radnego w głosowaniu a jego interes prawny* | 234

ANDRZEJ MICHALIK *Prawnopodatkowe konsekwencje udziału kościelnych osób prawnych w rozwijaniu sektora spółdzielni socjalnych osób prawnych* | 250

MAGDALENA MICHALSKA *Miejsce sądownictwa polubownego w polskim porządku konstytucyjnym* | 274

DOMINIK TYRAWA *Autostrada i droga ekspresowa jako obszar quasi specjalny w systemie dróg publicznych* | 291

PIOTR OLEJNICZAK *Problemy praktyczne związane z ustaleniem podmiotu opodatkowania podatkiem od nieruchomości* | 305

TRISTAN SKUPNIEWICZ *Geneza i rozwój standardów emisji spalin pojazdów w Unii Europejskiej* | 319

ŁUKASZ PIKUŁA *Christian Thomasius i koniec tradycji scholastycznej w nauce prawa* | 332

KRZYSZTOF BOKWA *„Baron Cygański” J. Straussa – spojrzenie prawne* | 355

KAROL SKOREK *Krytyka austriackiej szkoły ekonomicznej w ujęciu Oskara Langego* | 380

MARCIN MOLENDĄ, MARTA KRUHLAYĄ *Planowanie zasobów ludzkich w przedsiębiorstwie turystycznym* | 394

Glosa

TOMASZ RAKOCZY *Wykładnia językowa i celowościowa przepisu zawierającego katalog osób, którym przysługuje świadczenie pielęgnacyjne. Glosa do wyroku WSA w Poznaniu z dnia 29 czerwca 2017 r., II SA/Po 307/17 | 407*

SŁAWOMIR ZWOLAK *Glosa do wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 27 września 2016 r., II OSK 3152/14 | 422*

Tekst źródłowy

ARTUR LIS *O humanitarnym nawracaniu pogan w świetle bulli Honoriusza III | 433*

Contents

Articles

KRZYSZTOF BOKWA, IWO JAROSZ *You betray – you must pay? Civil-law consequences of adultery and the modern erosion thereof* | 12

MAGDALENA STOPIAK *Relation between statements of will and statements of knowledge* | 30

TOMASZ PIOTROWSKI *Right to disseminate the image of an athlete* | 43

GABRIELA SACHA *Copyright and Artificial Intelligence* | 63

ARKADIUSZ KROKOWSKI *The issue of limiting indirectly the scope of powers of procurator in respect of third parties by creating the right to represent the partner in the civil law related partnership agreement* | 78

KAROLINA PALKA, MAREK STOLORZ *Simple joint stock company in Slovakia - general characteristics and selected problems* | 94

ŁUKASZ CHYLA *Is 2.5 million EUR prospectus exemption threshold enough?* | 106

JAROSŁAW KOWALSKI *The advantages and disadvantages of separate proceedings by the case of writ proceedings and electronic writ-of-payment proceedings* | 124

ANNA MARIA BARAŃSKA *Effectiveness of the motion for drawing and providing of the statement of reasons of the verdict submitted before its announcement* | 136

MATEUSZ KORZENIAK, MATEUSZ SZURMAN *Market manipulation offence – juridical analysis under Market Abuse Regulation and Market Abuse Directive 2* | 154

KAMIL LEŚNIEWSKI *A few words about joint investigation teams from the perspective of Polish criminal procedure* | 173

- KAROL JUSZKA *Factors connected with resume preparatory criminal proceedings in the judgments issued by the Supreme Court and common courts* | 195
- KAROLINA PALKA *The crime of damaging and devaluation of archaeological heritage in Slovak criminal law* | 205
- MARLENA STRADOMSKA *Cryptocurrencies as a threat to the individual's system - legal and psychological analysis* | 222
- PAULINA KOWALSKA *Participation of the councillor in the voting and his legal interest* | 234
- ANDRZEJ MICHALIK *Legal and tax consequences of support church legal person in development of social cooperative movement* | 250
- MAGDALENA MICHALSKA *The position of arbitration in Polish constitutional order* | 274
- DOMINIK TYRAWA *Motorway and expressway as quasi special on public roads* | 291
- PIOTR OLEJNICZAK *Practical problems related to determining the subject of real estate taxation* | 305
- TRISTAN SKUPNIEWICZ *The origin and development of vehicle emissions standards in the European Union* | 319
- ŁUKASZ PIKUŁA *Christian Thomasius and the end of the scholastic tradition in the science of law* | 332
- KRZYSZTOF BOKWA *„The Gypsy Baron” by J. Strauss – a legal view* | 355
- KAROL SKOREK *Criticism of the Austrian school of economics in terms of Oskar Lange* | 380
- MARCIN MOLENDĄ, MARTA KRUHLAYĄ *Human resources planning in a tourist enterprise* | 394

Gloss

TOMASZ RAKOCZY *Linguistic and system interpretation of the legal article including the catalogue of persons entitled to nursing benefit. Gloss to the decision of WSA of Poznan from 29th of June 2017, II SA/Po 307/17* | 407

SŁAWOMIR ZWOLAK *Gloss to the judgment of the Supreme Administrative Court of 27 September 2016, file ref. II OSK 3152/14* | 422

Source text

ARTUR LIS *On the humanitarian conversion of pagans in the boulevard of Honorius III* | 433

Tomasz Rakoczy

Wykładnia językowa i celowościowa przepisu zawierającego katalog osób, którym przysługuje świadczenie pielęgnacyjne. Glosa do wyroku WSA w Poznaniu z dnia 29 czerwca 2017 r., II SA/Po 307/17

Linguistic and system interpretation of the legal article including the catalogue of persons entitled to nursing benefit. Gloss to the decision of WSA of Poznan from 29th of June 2017, II SA/Po 307/17

Tezy:

1. Przełamanie rezultatów językowej wykładni art. 17 ust. 1a pkt 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (uśr) jest konieczne w kierunku, aby treść norm prawnych regulujących sprawę świadczeń pielęgnacyjnych była zgodna z konstytucyjnymi zasadami praworządności oraz ochrony i poszanowania więzi rodzinnych (art. 32 i 18 Konstytucji RP)
2. Systemowa i celowościowa wykładnia art. 17 ust. 5 pkt 2a u.ś.r. wykracza poza językowe brzmienie tego przepisu, jest jednak uzasadniona koniecznością takiego odczytywania norm prawnych, aby ich treść nie pozostawała w sprzeczności z Konstytucją RP.

Wprowadzenie

Celem świadczenia pielęgnacyjnego jest częściowe zrekompensowanie wydatków, związanych z brakiem aktywności zawodowej, spowodowanym podjęciem opieki nad niepełnosprawnym członkiem własnej rodziny. Przedmiotowe świadczenie stanowi więc pomoc państwa w realizacji obowiązku alimentacyjnego, który

wiąże członków rodziny¹. Świadczenie to zostało unormowane w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych². Regulacje, którymi się ono rządzi budzą wiele niejasności w wykładni i stosowaniu. Stąd sądy administracyjne nierzadko orzekały w tej kwestii. Głosowany wyrok dotyczy zagadnienia podmiotów wskazanych w art. 17 ust. 1 i 1a uśr, które są uprawnione do otrzymania przedmiotowego świadczenia. Kwestią kluczową dla wyroku jest pytanie o wykładnię przepisów, którą należy się posłużyć. Czy winna nią być wykładnia językowa (ściśła) czy też celowościowa (rozszerzająca). Stosowanie każdej z nich prowadzi bowiem do odmiennych rezultatów.

Zatem istota głosowanego orzeczenia dotyczy wykładni przepisów, którymi rządzi się świadczenie pielęgnacyjne i to w zakresie katalogu osób uprawnionych do jego uzyskania. Pozostałe bowiem regulacje prawne nie stanowiły w przedmiotowym orzeczeniu trudności interpretacyjnych.

Stan faktyczny

Wójt gminy D., decyzją z dnia (...) 2016 r. odmówił J.B, będącemu opiekunem 16-letniego T.W., udzielenia świadczenia pielęgnacyjnego z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z opieką nad tymże T.W. T.W. legitymował się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, uzyskanym przed 16-tym rokiem życia, na stałe. Decyzja została utrzymana w mocy przez właściwe Samorządowe Kolegium Odwoławcze. Wnioskujący o świadczenie – J.B. wskazał, że rodzice małoletniego T.W. rozwiedli się, po czym matka dziecka związała się związkiem nieformalnym z J.B., w 2010 r. zawarła z nim małżeństwo, a po pewnym czasie zmarła. Wraz z nawiązaniem związku nieformalnego między matką małoletniego T.W., a wnioskującym J.B., ojciec biologiczny T.W. zaprzestał się kontaktować z dzieckiem, a rolę ojca i opiekuna nad niepełnosprawnym T.W. przejął faktycznie J.B. Ten związek trwa aktualnie. J.B. podejmuje stałą opiekę nad T.W., która z racji na niepełnosprawność dziecka przybiera istotne wymiary: mężczyzna kąpie dziecko, układa je do snu, wyprowadza do toalety, karmi. Ojciec biologiczny, po śmierci swojej żony nie nawiązał kontaktu ze swoim synem, sam zapadł na chorobę nowotworową i ma od października 2016 r. (a więc w dacie złożenia i odrzucenia wniosku

¹ R. Babińska-Górecka, *Świadczenie pielęgnacyjne*, w: *Meritum. Pomoc społeczna*, I. Sierpowska (red.), Warszawa 2016, s. 297.

² Dz. U. 2003 nr 228 poz. 2255; cyt. dalej: uśr.

o świadczenie) orzeczony umiarkowany stopień niepełnosprawności. Zarówno z uwagi na niechęć, jak i na brak sił fizycznych (T.W. jest dużym i stosunkowo ciężkim dzieckiem) ojciec biologiczny T.W. nie zapewnia faktycznie swojemu dziecku opieki. Stąd udzielenie świadczenia pielęgnacyjnego dla siebie wnioskujący (J.B.) uważał za konieczne. Nie jest w stanie pogodzić podejmowania pracy zawodowej i wykonywania opieki nad T.W.

Stan prawny

We wskazanym stanie faktycznym ma zastosowanie przepis art. 17 ust. 1 uśr, który stanowi, że świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługuje:

1. matce albo ojcu;
2. opiekunowi faktycznemu dziecka;
3. osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
4. innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Jednocześnie, co ważne w sprawie, art. 17 ust. 1 pkt 4 przedmiotowej ustawy wskazuje, że „osobom innym”, tzn. wskazanym w ust. 4, czyli tym, na których ciąży obowiązek alimentacyjny, przysługuje świadczenie pielęgnacyjne, o ile zostały spełnione łącznie trzy ustawowe warunki, wskazane w art. 17 ust. 1a uśr: 1) rodzice osoby wymagającej opieki nie żyją, zostali pozbawieni praw rodzicielskich, są małoletni lub legitymują się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności; 2) nie ma innych osób spokrewnionych w pierwszym stopniu, są małoletnie lub legitymują się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności; 3) nie ma osób, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3 lub legitymują się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Możliwe sposoby wykładni relewantnych przepisów uśr

Wykładnia ścisła

Organ pierwszej instancji, tj. Wójt Gminy D. decyzją z dnia (...) 2016 r., jak i utrzymujące w mocy jego decyzję SKO jako organ drugiej instancji, odmawiając przyznania przedmiotowego świadczenia, zgodnie wskazywały, że po

pierwsze wnioskujejący nie został wskazany w katalogu osób uprawnionych do otrzymania przedmiotowego świadczenia, a po wtóre, że żyje inna osoba – ojciec biologiczny 16-letniego T.W., który jak najbardziej może o nie wnioskować. Obie te instancje postępowania administracyjnego, tj. wójt i SKO, zgodnie wykazywały, że przepisy obowiązujące w materii udzielania świadczeń z pomocy społecznej stanowią kategorię *iuris cogentis*, a tym samym wykluczają jakąkolwiek uznaniowość i stosowanie kryteriów innych, niż wskazał ustawodawca. Przyjęcie takiego założenia prowadzi do konkluzji, że organ rozpatrujący wniosek winien zastosować wykładnię ścisłą wskazanych przez ustawodawcę warunków formalnych i w razie negatywnej weryfikacji choćby jednego z nich – zastosować prawo w taki sposób, aby wydać decyzję administracyjną odmawiającą prawa do świadczenia.

Wykładnia celowościowa

Głosowanym wyrokiem z dnia 29 czerwca 2017, II SA/Po 307/17, Wojewódzki Sąd Administracyjny³ w Poznaniu uchylił decyzję Samorządowego Kolegium Odwoławczego z dnia (...) 2016 r. Nr (...) w przedmiocie świadczenia pielęgnacyjnego i poprzedzając ją decyzję Wójta Gminy D. z dnia (...) 2016 r. Nr (...) i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia, wskazując, że w tym konkretnym przypadku należało odejść od wykładni językowej i skorzystać z wykładni rozszerzającej przepisów prawnych, a mianowicie systemowej i celowościowej. Pozostanie bowiem jedynie w granicach wykładni językowej, zdaniem WSA w Poznaniu, naruszało konstytucyjne zasady praworządności oraz ochrony i poszanowania więzi rodzinnych (art. 32 i 18 Konstytucji RP). Odejście od ścisłej wykładni przepisów prawnych (która zajmuje pierwsze miejsce w stosowaniu rodzajów wykładni) jest rzeczywiście możliwe w sytuacji, gdy zachodzą szczególnie istotne i doniosłe racje prawne, a wykładnia językowa prowadzi do rozstrzygnięć, które na gruncie przyjętych powszechnie wartości stają się rażąco niesłuszne, niesprawiedliwe czy też niweczące *ratio legis* interpretowanego przepisu⁴. Za takie WSA w Poznaniu uznał przywołane wyżej wartości konstytucyjne.

W ocenie glosatora trudno się zgodzić z przedmiotowym stanowiskiem.

³ Dalej jako WSA.

⁴ L. Morawski, *Zasady wykładni prawa*, wyd. III, Toruń 2014, s. 84-87, por. uchwała SN z dnia 20 czerwca 2007, III CZP 50/2007, LEX nr 270437.

Ocena stanowiska WSA w Poznaniu

Należy podnieść, że sytuacja, w której znalazł się J.B., a polegająca na tym, że faktycznie przejął on opiekę nad niepełnosprawnym dzieckiem, ale nie uporządkował swojej relacji prawnej z nim i to od znaczącego okresu czasu, skutkowało tym, że ścisła wykładnia przepisów wykluczyła go z grona osób, którym przysługuje świadczenie pielęgnacyjne. Mimo iż J.B. faktycznie sprawuje opiekę nad niepełnosprawnym T.W., to nie może być uznany – wedle definicji legalnej – za faktycznego opiekuna T.W. Opiekunem faktycznym, według art. 3 pkt 14 uśr, jest bowiem osoba spełniająca łącznie dwa wymagania. Po pierwsze, jeśli faktycznie opiekuje się dzieckiem (co rzeczywiście ma miejsce w zaistniałej sytuacji) oraz po drugie, jeśli wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka⁵. J.B. z przedmiotowym wnioskiem natomiast nie wystąpił. Brak, we wskazanym stanie faktycznym, ugruntowanej relacji prawnej między J.B. a T.W., która minimalnie wymaga, aby wnioskujący o świadczenie był opiekunem faktycznym lub by została mu przyznana władza rodzicielska lub w najwyższym stopniu – przysposobił dziecko, spowodował odmowę przyznania świadczenia.

Stojąc na gruncie racjonalności prawodawcy, a także wykładni systemowej prawa rodzinnego, należy opowiedzieć się za słusnością decyzji obu organów administracji. Należy skonstatować, że prawodawca przewidział wiele możliwości, by w tak trudnej sytuacji, w której znalazł się J.B., albo raczej T.W. wyjść z niej w sposób zadawalający i uzyskać żądane świadczenie. To brak zapobiegliwości, polegającej na wykorzystaniu istniejących konstrukcji prawnych, spowodował w konsekwencji odmowę przyznania świadczenia przez oba organy administracyjne. Odmowa udzielenia przedmiotowego świadczenia nie jest, jak należy słusznie przewidywać, jedyną negatywną decyzją w relacji organów państwa do J.B. względem T.W. Można łatwo sobie wyobrazić, że ewentualne inne, dalsze zdarzenia też mogą skutkować odmową wydania innych decyzji ze strony organów administracji. W zaistniałej sytuacji problematyczna staje się reprezentacja prawna T.W. przez J.B. w innych możliwych zakresach: zarządzania jego majątkiem, reprezentowania przed organami władzy publicznej, wydawania zgody na leczenie medyczne, wnioskowania o inne świadczenia. Obecny stan prawny małoletniego T.W. jest niepokojący i domaga się uporządkowania. Jednocześnie jego uporządkowanie nie jest sprawą prawnie skomplikowaną.

---

⁵ R. Babińska-Górecka, *Świadczenie pielęgnacyjne*, [w:] *Meritum. Pomoc społeczna*, I. Sierpowska (red.), Warszawa 2016, s. 298.

W rozpatrywaniu odwołania od decyzji organu pierwszej instancji, SKO – co zasługuje na uwagę – dokonało wnikliwej analizy unormowania świadczenia pielęgnacyjnego w zakresie jego wnioskodawców, odnosząc się także do art. 144 § 1 k.r.o. (dziecko może żądać świadczeń alimentacyjnych od męża swojej matki, niebędącego ojcem, jeżeli odpowiada to zasadom współżycia społecznego). Spójność wykładni systemowej w zakresie świadczeń, SKO wykazało, przywołując stanowisko Naczelnego Sądu Administracyjnego wyrażone w wyroku z dnia 9 marca 2012 r., I OSK 1982/11, głoszące, że zasady wiążące obowiązek alimentacyjny, o którym mowa w przywołanym przepisie prawnym, można stosować także do świadczeń społecznych, z tym jednak zastrzeżeniem, że obowiązek alimentacyjny ojczyrna (macochy) choć winien być traktowany na równi z obowiązkiem alimentacyjnym rodziców dziecka, to nie może jednak wyprzedzać obowiązku alimentacyjnego rodziców dziecka (o czym mowa w uchwale SN z dnia 4 kwietnia 1968 r., III CZP 27/68). Reasumując przywołaną argumentację, SKO uznało, że mimo uznania J.B. za faktycznie sprawującego opiekę nad niepełnosprawnym T.W., a także uznając zasady współżycia społecznego za mające miejsce w relacji między małoletnim T.W., a opiekującym się nim J.B., świadczenie nie może być przyznane na rzecz J.B., ponieważ wyprzedziłoby obowiązek, którym wciąż pozostaje związany biologiczny ojciec T.W. Zaznaczono, że małoletni T.W. mógłby dochodzić świadczenia pielęgnacyjnego od swojego opiekuna J.B. na zasadach określonych dla alimentacji, ale nie w sytuacji, w której może i powinien domagać się tego od swojego biologicznego ojca. Tym samym SKO słusznie pośrednio wskazało na ojca biologicznego małoletniego T.W., na którym – mimo jego umiarkowanego stopnia niepełnosprawności i braku zainteresowania dzieckiem – ciąży obowiązek prawny wynikający z władzy rodzicielskiej i alimentacji. Konsekwentnie więc, należałoby tym samym albo zmotywować ojca biologicznego T.W. do podjęcia stosownych działań prawnych, albo spowodować pozbawienie go władzy rodzicielskiej z jednoczesnym powierzeniem jej na rzecz J.B. Na podstawie kolejności stosowania metod wykładni, można stwierdzić, że SKO doszło do wniosku, że wykładnia językowa daje wystarczający rezultat, a nadto wykładnia systemowa ją potwierdza. Słusznie więc żądanie świadczenia pielęgnacyjnego z tytułu opieki nad małoletnim T.W. nie zostało przyznane J.B. Wykładnia systemowa, a także celowościowa (nakazująca postrzegać świadczenie jako narzędzie wzmocnienia więzów rodzinnych) przepisów o władzy rodzicielskiej i obowiązku alimentacji wskazują na ojca biologicznego, od którego należy domagać się realizacji obciążonych nim obowiązków. Sytuację, w której faktycznie jej nie podejmuje należy uznać za nieprawidłową. W całościowym systemie odpowiedzialności rodzicielskiej za własne dziecko, kwestia odmowy

przedmiotowego świadczenia nie stanowi bowiem jedyne problemu, z którym – jak należy roztropnie przewidywać – zetknie się w przyszłości T.W.

Zapatrywania tego nie podzielili jednak niestety WSA w Poznaniu. Uznał stanowisko obu wcześniejszych organów administracyjnych co do tego, że J.B. nie może zostać uznany za osobę uprawnioną do otrzymania przedmiotowego świadczenia oraz wskazał, że fakt ten stał się kluczowym powodem odmowy udzielenia świadczenia. Tym niemniej, WSA w Poznaniu swoją uwagę skoncentrował nie na sytuacji prawnej wnioskodawcy, lecz na osobie małoletniego T.W. W istocie więc WSA w Poznaniu nie tyle chodziło o rozstrzygnięcie dotyczące braku kompetencji wnioskującego J.B., który nie mieści się rzeczywiście w katalogu podmiotów uprawnionych do świadczenia, lecz o krzywdę, która w braku udzielenia świadczenia dotknęłaby T.W. Jest to, należy przyznać, odmienny punkt spojrzenia na sprawę i rezultat wykładni celowościowej odnoszącej się do dwóch pojęć, a mianowicie: osoby upoważnionej do podjęcia opieki, a także – po drugie: znacznego stopnia niepełnosprawności.

Odnosząc się do pierwszego z terminów, WSA w Poznaniu odwołał się do licznych orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego (wyrok TK z dnia 18 lipca 2008, P27/07, postanowienie TK z dnia 1 czerwca 2010, S1/10, postanowienie TK z dnia 1 czerwca 2010, P 38/09), dotyczących jednakże relacji między małżonkami i to będącymi w podeszłym wieku. Trybunał Konstytucyjny rozstrzygał w nich jednolicie, że o zasadności przyznania świadczenia pielęgnacyjnego z tytułu rezygnacji z pracy w związku ze sprawowaniem opieki nad osobą niepełnosprawną, winno decydować zweryfikowanie czy współmałżonek rezygnujący z pracy jest faktycznie zdolny do zajęcia się niepełnosprawnym małżonkiem, a nie czy pozostaje on faktycznie w związku małżeńskim. Brak relacji rodzinno-prawnej skutkującej powstaniem obowiązku alimentacji skłaniał do odejścia przez Trybunał Konstytucyjny od ścisłej wykładni katalogu osób upoważnionych do podjęcia się opieki.

Stąd, zdaniem WSA w Poznaniu, nie jest słuszne ściśle (literalne) trzymanie się katalogu osób wskazanych przez ustawodawcę i w przedmiotowej sprawie administracyjnej. Jak zdaje się sugerować ów sąd, w tym przypadku przepis prawny można (stosując wykładnię funkcjonalną) rozszerzyć na właściwie każdą osobę, która tylko jest w stanie zaopiekować się osobą mającą znaczne ograniczenie w funkcjonowaniu, choć literalnie nie została wskazana w ustawowym katalogu. Cel wykładni przepisów o świadczeniu pielęgnacyjnym nakazuje bowiem – jak należy rozumieć wykładnię WSA w Poznaniu – skuteczne dostarczenie osobie będącej w trudnej sytuacji życiowej proporcjonalnej pomocy, poprzez wskazanie kogokolwiek, kto jest w stanie zaopiekować się chorą osobą.

Taka wykładnia WSA w Poznaniu zaskakuje. Jest niewątpliwie wbrew ochronie więzi rodzinnych, na straży których stoi świadczenie pielęgnacyjne. Należy ono bowiem do grupy świadczeń rodzinnych i jego celem jest wzmacnianie przez Państwo pomocy, którą krewni są zobowiązani udzielać sobie wzajemnie. Celem przedmiotowego świadczenia jest wzmacniać istniejące więzi między krewnymi, którzy – według wskazanego art. 144 kro – mają wobec siebie obowiązek alimentacyjny⁶. *A contrario* owo świadczenie winno nazywać się „szerokim świadczeniem socjalnym”. Jak należy wnioskować z zamysłu prawodawcy, wykładnia celowościowa prowadzi do rezultatu, że przedmiotowe świadczenie nie ma stanowić pomocy dla kogokolwiek, kto rezygnuje czy też nie podejmuje pracy zarobkowej, a to w tym celu, by zaopiekować się jakąkolwiek inną (nie-spokrewnioną) osobą potrzebującą pomocy. Osoba wnioskująca i potrzebująca pomocy muszą pozostawać ze sobą w relacji pokrewieństwa i musi wiązać je obowiązek alimentacyjny.

Osobą uprawnioną do wnioskowania o przedmiotowe świadczenie może być albo osoba wskazana literalnie przez ustawodawcę w art. 17 ust. 1-3 uśr, albo „osoba inna” (z katalogu art. 17 ust. 1 pkt 4), na której ciąży obowiązek alimentacyjny, o ile osoby z pierwszej grupy są wykluczone. Taka gradacja osób uprawnionych była świadomym zamiarem ustawodawcy. Mimo wielokrotnych zmian regulacji prawnej przedmiotowego świadczenia, rozszerzających katalog osób uprawnionych do uzyskania świadczenia, ustawodawca nie odstąpił od wymogu, by wnioskujący musiał być obciążony obowiązkiem alimentacji⁷. Przedmiotowa konstrukcja spotkała się ze słuszną uwagą ze strony Trybunału Konstytucyjnego, który uznał, że osobą uprawnioną do wnioskowania o świadczenie pielęgnacyjne może być jakikolwiek inny niż dziecko, ale jednak tylko członek rodziny, także współmałżonek. Mimo że ustawodawca nie wskazuje go literalnie wśród uprawnionych, to należy go tam umieścić na zasadzie obowiązku alimentacyjnego wiążącego małżonków między sobą, który wynika z art. 23 kro. Racją uznania prawa do uzyskania świadczenia przez współmałżonka jest istniejący obowiązek alimentacyjny między małżonkami i idące za nim uznanie wsparcia więzi małżeńskiej⁸. Wartym uwagi jest także stanowisko orzecznictwa, wykluczające z grona wnioskodawców krewnych w linii bocznej i powinowatych.

⁶ Zob. T. Smyczyński, *Prawo rodzinne i opiekuńcze*, Warszawa 2009, s. 274-275.

⁷ B. Godlewska-Bujok, *Ustawa o świadczeniach rodzinnych. Komentarz*, LEX 2014, dostęp: 14 maja 2019.

⁸ Zob. wyrok TK z dnia 18 lipca 2008r., P 27/07, LEX nr 402805.

WSA w Kielcach wykluczył z grona wnioskodawców siostrzeńca⁹, a WSA w Olsztynie także powinowatych (synową czy zięcia)¹⁰. Orzecznictwo administracyjne opowiada się więc za literalną wykładnią katalogu osób upoważnionych do otrzymania świadczenia¹¹.

Jak pokazuje stan faktyczny glosowanego wyroku, o świadczenie wnioskowała osoba, która nie mieści się ani w pierwszej, ani w drugiej grupie uprawnionych, a którą można by umieścić w domniemanej grupie trzeciej, nie przewidzianej przez ustawodawcę, gdyż poczuwała się do opieki nad T.W. z racji obowiązku etycznego. Pozostawienie małoletniego T.W. przez J.B., po nawiązaniu z dzieckiem zażyłych relacji i po śmierci matki dziecka można by rzeczywiście uznać za nieetyczne. O wiele bardziej nieetyczne jest jednak zachowanie ojca biologicznego T.W. i brak podjęcia kroków, by faktycznie sprawujący opiekę nad dzieckiem uzyskał ku temu pełną legitymację prawną. W przedmiotowej sprawie doszło więc do sytuacji, w której osoba zobowiązana do opieki, którą jest ojciec biologiczny T.W. nie podejmuje takiej opieki, a podejmuje ją inny mężczyzna, wskutek skomplikowania sytuacji życiowej. Tak powstały obowiązek etyczny nie wymusza jednak powstania uprawnienia¹². Przy istniejących i zobowiązanych do alimentacji krewnych, podejmowanie opieki nad niepełnosprawnym, przez inne osoby, stanowi rozstrajanie obowiązku alimentacyjnego i niszczy więzi rodzinne. Obarczanie obowiązkiem opieki krewnych nad pozbawionymi sił życiowych członkami ich rodzin jest najprostszym sposobem realizacji solidaryzmu społecznego i wzajemnej odpowiedzialności pokoleń za siebie. Stanowi słuszną konstrukcję. Jak najbardziej należy tę koncepcję chronić i promować. Dopiero niemożność podjęcia się opieki nad krewnym, może skłaniać do poszukiwania innych form pomocy.

Interesująca jest także wykładnia przesłanki „znaczny stopień niepełnosprawności”, wymaganej u osób, które są wykluczone z grona wnioskujących o świadczenie pielęgnacyjne, a której dokonał WSA w Poznaniu. Zawiera się ona w odejściu od wykładni ścisłej, na rzecz rozszerzającej. W tym kontekście należy zwrócić uwagę na to, że Naczelny Sąd Administracyjny, jednakże tylko w zakresie realizacji obowiązku pomocy między małżonkami, początkowo opowiadał się za koniecznością legitymowania się formalnym orzeczeniem

⁹ Zob. wyrok WSA w Kielcach z dnia 25 października 2012 r., II SA/Ke 638/12, LEX nr 1234967.

¹⁰ Zob. wyrok WSA w Olsztynie z dnia 25 października 2012 r., II SA/Ol 1137/12, LEX nr 1235172.

¹¹ K. Małyś-Sulińska, *Ustawa o świadczeniach rodzinnych. Komentarz*, LEX 2015.

¹² M. Wilczek-Karczewska, *Świadczenia rodzinne, w: Meritum. Prawo rodzinne*, G. Jędrejek (red.), Warszawa 2017, s. 1366.

o niepełnosprawności w stopniu znacznym, które stanowiłyby ścisłą egzemplifikację przesłanki wykluczającej z uzyskania świadczenia przez współmałżonka i jednocześnie otworzyłyby możliwość uzyskania takiego świadczenia przez „inne osoby”, na których ciąży obowiązek alimentacyjny. Tak stosowana wykładnia ścisła została przełamana przez wykładnię celowościową. Stosując tę ostatnią, sądy administracyjne zaczęły się domagać nie tyle formalnego orzeczenia (o niepełnosprawności w stopniu znacznym), co wykazania faktycznej niezdolności, często podeszłego w latach współmałżonka, do sprawowania opieki nad drugim współmałżonkiem¹³. WSA w Poznaniu, negatywnie odniósł się do stanowiska Naczelnego Sądu Administracyjnego, wyrażonego w wyroku z dnia 18 października 2016 r.¹⁴, w którym uznał on, że jedynie orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności małżonka, otwiera możliwość uzyskania tego świadczenia przez inne osoby. Takie ujęcie, zdaniem WSA w Poznaniu jest zbyt formalistyczne, bo zakłada konieczność uzyskania stosownego dokumentu lekarskiego, potwierdzającego znaczny stopień niepełnosprawności małżonka, by tym samym umożliwić ubieganie się o przedmiotowe świadczenie przez innych krewnych. Dla uzasadnienia swojego stanowiska, WSA w Poznaniu uznał, że osoba pozostająca w 84 roku życia i cierpiąca na rozmaite schorzenia, przez sam ten fakt może zostać uznana za osobę, u której stwierdzono znaczny stopień niepełnosprawności, a brak stosownego dokumentu, który by ten stan deklarował, nie powinien mieć istotnego znaczenia. Zastosowanie wskazanej analogii (uznanie *ex lege* 84 letniej osoby, cierpiącej na rozmaite schorzenia za osobę o znacznym stopniu niepełnosprawności) dziwi choćby z tej racji, że ustawodawca wskazał, jakie kryteria muszą zostać zweryfikowane dla określenia niepełnosprawności w stopniu znacznym i umiarkowanym. Są one wymienione w art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudniania osób niepełnosprawnych¹⁵.

Ponadto, wskazana przez WSA w Poznaniu sytuacja braku legitymowania się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności u małżonka wymagającego opieki, na rzecz faktycznego uznania jego ułomności zdrowotnej jest nieadekwatna do sytuacji w głosowanym wyroku. Uprawniony do świadczenia ojciec biologiczny dziecka nie był bowiem niezdiagnozowanym w zakresie stopnia niezdolności. Wręcz przeciwnie. Legitymował się formalnym orzeczeniem o umiarkowanym (a nie znacznym) stopniu niepełnosprawności i to w dacie

¹³ M. Wilczek-Karczewska, *Świadczenia rodzinne...*, s. 1374

¹⁴ Wyrok NSA z dnia 18 października 2016, I OSK 1171/15, LEX nr 2189225.

¹⁵ Dz. U. 1997, Nr 123 poz. 776.

2016 r., a więc w tej samej, w której zapadły odmowne decyzje administracyjne. Ścisła wykładnia nakazywała więc słusznie nie wyłączać ojca biologicznego z grona uprawnionych, a tym samym nie otwierać możliwości do nabycia prawa dla innych osób, wskazanych przez ustawodawcę. Stąd nie można zgodzić się ze stanowiskiem WSA w Poznaniu, który stwierdził, że sam fakt orzeczenia o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym (a nie znacznym) u ojca biologicznego T.W. nie może być przeszkodą do odmowy świadczenia dla J.B. WSA w Poznaniu zapewne „chcąc dogiąć” stan faktyczny do prawnego, w sposób nieuprawniony dokonał weryfikacji orzeczenia wydanego dla ojca T.W. przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności z dnia 3 listopada 2016 r., uznając je za błędne. Stwierdził, że skoro ojciec T.W. wymaga zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz pomoce techniczne ułatwiające funkcjonowanie, a także wymaga korzystania z systemu środowiskowego wsparcia samodzielnej egzystencji, to nie jest – jak stwierdza się w orzeczeniu – osobą o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym, a w znacznym lub przynajmniej za taką należy go uznać. Tym samym WSA w Poznaniu zanegował wartość dokumentu publicznego, którym jest orzeczenie o niepełnosprawności, będące dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 76 § 2 kpa. Prawdopodobnie ustaleń stwierdzonych w takim dokumencie można jednak zakwestionować w drodze środka odwoławczego¹⁶. Sposób orzekania o niepełnosprawności, skład zespołu powiatowego, jak i wojewódzkiego (organu odwoławczego) reguluje stosowne Rozporządzenie¹⁷.

W tym miejscu rodzi się też pytanie o kognicję WSA w Poznaniu w zakresie orzekania o niepełnosprawności w ogóle i o niepełnosprawności w stopniu znacznym. Wydaje się, że WSA w Poznaniu przekroczył właściwe sobie kompetencje. Tym samym zastosowana przez niego wykładnia prowadzi do absurdu i jako taka nie może mieć zastosowania. Zamykając ten fragment trzeba stwierdzić, że WSA w Poznaniu stosując w sposób nieuprawniony wykładnię rozszerzającą, uznał, że ojca biologicznego T.W., należy traktować jak osobę o znacznym stopniu niepełnosprawności, choć formalnie legitymował się on orzeczeniem o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym. Konsekwencją takiego stanowiska, stała się możliwość otwarcia drogi do katalogu „innych osób” uprawnionych do uzyskania świadczenia pielęgnacyjnego. Co prawda prawodawca wskazuje w nim ściśle tylko osoby obciążone obowiązkiem alimentacji, ale i z tej „trudności” WSA

¹⁶ B. Godlewska-Bujok, *Ustawa o świadczeniach rodzinnych. Komentarz*, LEX 2014, dostęp: 14 maja 2019.

¹⁷ Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 w sprawie orzekania o niepełnosprawności, tekst jedn. Dz.U. z 2018, poz. 2027.

w Poznaniu wybrnął stosując wykładnię celowościową. Uznał bowiem, że skoro celem świadczenia pielęgnacyjnego jest skuteczne dostarczenie pomocy osobie o orzeczonej niepełnosprawności w stopniu znacznym, to katalog osób uprawnionych można rozszerzyć na kogokolwiek, nawet na osobę niespokrewnioną. Jak wydaje się sugerować rozstrzygnięcie WSA w Poznaniu, cel regulacji został w konkretnym stanie faktycznym osiągnięty, ponieważ T.W. dzięki świadczeniu pielęgnacyjnemu, które mógłby uzyskać J.B., będzie cieszył się stałą opieką.

Do takiej ścieżki myślowej należy odnieść się dezaprobująco. WSA w Poznaniu pominął drugą z wykładni, a mianowicie wykładnię systemową. Zgodnie z zasadami stosowania wykładni, wskazywanymi w teorii prawa, jeśli wykładnia językowa nie daje wymaganych efektów, a tym samym przepis wciąż pozostaje niejasny, należy wykorzystać wykładnię systemową. Jeśli natomiast i ona jest zawodna, można zastosować wykładnię celowościową. Kolejność wskazanych wykładni jest hierarchiczna i nie wolno stosować ich dowolnie¹⁸. Poprawnie została ona wykorzystana w interpretacji wskazanej w umotywowaniu odwołania od decyzji administracyjnej przez SKO. Dla wykładni systemowej istotne jest to, że przepisy o świadczeniu pielęgnacyjnym zostały umiejscowione w systemie świadczeń rodzinnych i powiązane z obowiązkiem alimentacji, właściwym dla więzi rodzinno-prawnych. Zauważenie tego efektu wykładni systemowej potwierdza ścisłą wykładnię katalogu osób uprawnionych do przedmiotowego świadczenia. Rozszerzanie go na inne osoby, niż obarczone obowiązkiem alimentacji, narusza wykładnię systemową prawa rodzinnego. To więc na wykładni systemowej należy zakończyć interpretację przepisów. Jeśli by jednak dokonać wykładni celowościowej, to należałoby dojść do wniosku, że w jej świetle interpretowany przepis winien zmierzać do wzmacniania więzów rodzinnych (w ich ramach krewni winni roztoczyć opiekę nad niepełnosprawnym członkiem rodziny). Nie powinno się dlatego pozwalać na rozszerzenie ustawowego katalogu osób upoważnionych do uzyskania świadczenia na osoby nieobarczone obowiązkiem alimentacji. *A contrario*, wykładnia celowościowa nie prowadzi (jak chciał WSA w Poznaniu) do zapewnienia skutecznej pomocy dla osoby niepełnosprawnej, świadczonej przez kogokolwiek. Tak rozumiany cel świadczenia pielęgnacyjnego nie harmonizuje z pozostałymi rodzajami wykładni (ścisłą i systemową) przedmiotowego przepisu. Tego jednak nie zauważył WSA w Poznaniu.

Głosowany wyrok rodzi fundamentalne pytanie o wybór wykładni przepisów prawnych w postępowaniu administracyjnym. W tym kontekście należy

¹⁸ L. Morawski, *Zasady wykładni ...*, s. 81-82.

rozstrzygnąć czy organy administracji winny pozostać, jak to stało się w przypadku niniejszej sprawy na poziomie wykładni ścisłej, nie pozostawiającej żadnego luzu decyzyjnego, czy też mogą/powinny posługiwać się, jak to zostało zasugerowane przez WSA w Poznaniu, wykładnią celowościową. Innymi słowy, należy zapytać o to, czy organy administracji mogą stosować wykładnię celowościową czy też nie? Może powinna ona pozostać jedynie w kompetencjach kontroli sądowno-administracyjnej? Przeciwnicy stosowania wykładni celowościowej przez organy administracji publicznej, wskazują na racjonalność prawodawcy, który przewidział wszelkie okoliczności, zna prawo, modyfikuje je w sytuacjach konieczności i tym samym nie pomylił się normując tak a nie inaczej regulacje prawne. Poza tym, osoby piastujące urzędy organów administracji publicznej, często nie posiadają wykształcenia prawniczego i wskazywanie na stosowanie wykładni rozszerzającej może nie być w ich możliwościach. Stąd ograniczenie się do wykładni ścisłej jest po prostu dla nich bezpieczne. Dla przedmiotowej sprawy nie bez znaczenia jest wykładnia systemowa. Jak zostało to wskazane, ustawodawca umieścił świadczenie pielęgnacyjne w grupie świadczeń rodzinnych, a tym samym ograniczył katalog wnioskodawców tylko do grona osób, związanych obowiązkiem alimentacyjnym. Ponadto, mimo nowelizacji przedmiotowych przepisów, nie rozszerzył katalogu wnioskujących na osoby spoza tego zakresu. Tym samym, osoby, u których można by dopatrywać się obowiązku natury etycznej, nie zostały włączone do grona uprawnionych. Ograniczenie możliwości uzyskania świadczenia pielęgnacyjnego jedynie przez krewnych ma swój głęboki sens. Partycypuje on bowiem w wykładni systemowej prawa rodzinnego. Ma za zadanie wzmocnienie instytucji rodziny i więzów rodzinnych, poprzez motywowanie członków rodziny do podejmowania opieki nad niepełnosprawnymi członkami własnej rodziny.

Stąd głosowany wyrok WSA w Poznaniu należy ocenić krytycznie.

Bibliografia

Akty prawne

- Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności, (tekst jedn. Dz.U. z 2018, poz. 2027).
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy, (tekst jednolity Dz. U. z 2019, poz. 303).
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, (Dz. U. 1997 nr 123 poz. 776).
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, (Dz. U. 2003, Nr 228, poz. 2255).

Literatura

- Babińska-Górecka R., *Świadczenie pielęgnacyjne*, [w:] *Meritum. Pomoc społeczna*, I. Sierpowska (red.), Warszawa 2016.
- Godlewska-Bujok B., *Ustawa o świadczeniach rodzinnych. Komentarz*, LEX 2014, (dostęp: 14 maja 2019r.).
- Małyśa-Sulińska K., *Ustawa o świadczeniach rodzinnych. Komentarz*, LEX 2015, (dostęp: 13 maja 2019r.).
- Morawski L., *Zasady wykładni prawa*, wyd. III, Toruń 2014.
- Smyczyński T., *Prawo rodzinne i opiekuńcze*, Warszawa 2009.
- Wilczek-Karczewska M., *Świadczenia rodzinne*, [w:] *Meritum. Prawo rodzinne*, G. Jędrzejek (red.), Warszawa 2017.

Orzecznictwo

- Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2007r., III CZP 50/2007, LEX nr 270437.
- Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 18 listopada 2015r., I OSK 1200/14, LEX nr 1989819.
- Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 18 października 2016r., I OSK 1171/15, LEX nr 2189225.
- Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 18 lipca 2008r., P 27/07, LEX nr 402805.
- Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Kielcach z dnia 25 października 2012 r., II SA/Ke 638/12, LEX nr 1234967.
- Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Olsztynie z dnia 25 października 2012 r., II SA/Ol 1137/12, LEX nr 1235172.

Streszczenie

Istotną kwestią głosowanego wyroku jest wykładnia przepisu zawierającego katalog osób uprawnionych do uzyskania świadczenia pielęgnacyjnego. Organy administracyjne obu instancji posłużyły się wykładnią językową. Tym samym wykluczyły z grona osób upoważnionych mężczyznę faktycznie zajmującego się niepełnosprawnym dzieckiem. Dziecko miało swojego biologicznego ojca, który nie zajmował się nim i to on miał obowiązek się nim opiekować i wnioskować o przedmiotowe świadczenie. Inne osoby z grona beneficjentów są wykluczone. Decyzja została uchylona przez WSA w Poznaniu. Według niego, katalog osób upoważnionych do uzyskania świadczenia należy interpretować na drodze wykładni celowościowej. Celem świadczenia jest skuteczne dostarczenie pomocy osobie niepełnosprawnej. Nie jest tym samym ważne, kto wnioskuje o świadczenie, ale o to, że czy jest w stanie skutecznie zająć się chorą osobą. Do takiego stanowiska autor glosy odnosi się krytycznie.

SŁOWA KLUCZOWE: świadczenie pielęgnacyjne, wykładnia językowa, wykładnia systemowa, katalog osób uprawnionych do świadczenia

Summary

The key problem of commented sentence is expressed in kind of interpretation of catalogue persons entitled to grant nursing benefit. Administrative organs of both units used linguistic interpretation. In that way the man looking the disabled child after in fact was excluded. The child was still having his biological father. He did not undertake his obligations about child in fact, but still was entitled in the meaning of law to receive mentioned benefit. Other persons were excluded. Administrative decision was repealed by WSA of Poznan. According to that court the catalogue of persons entitled must be taken in the light of aim interpretation. The aim of nursing benefit is going to efficient delivery care to disabled person. In that meaning it is not important who is giving aid. It is significant to appoint any person who is able to deliver the help. That statement was assessed critically.

KEY WORDS: nursing benefit, linguistic interpretation, system interpretation, catalogue of persons entitled to benefit

Nota o autorze

Ks. dr hab. Tomasz Rakoczy, profesor Uniwersytetu Zielonogórskiego z Zielonej Górze, Wydział Prawa i Administracji, Katedra Teorii Prawa, ORCID 0000-0001-5820-5437.